

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej. — Oglasi po ceniku.

SOCIALIST

Izhaja vsak petek popoldne.
Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo.
Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Vidovdanska cesta št. 2, pritličje.

Glasilo Socialistične Stranke Jugoslavije

Štev. 22.

V Ljubljani, dne 15. maja 1925.

III. Leto.

Iz politike.

(Parlamentarni položaj. — Klerikalci pri delu. — Pucelj in Prepeluh.)

Počasi se kažejo oblike parlamentarnega položaja v bližnjih mesecih. Pričakovane sporazume med radikali in Radičevci še ne bo. Še nepotrjene radičevske mandate bo parlament sicer potrdil, toda v vlado Radičevci še ne bodo prišli, čeprav si to tako žele. Radikali Radičevcem ne zaupajo, zato jim je ljubša koalicija s samostojnimi demokrati, ki so na nje navezani. Če bi radikali razrušili zvezo s sam. demokrati in sestavili novo vlado z Radičevci, bi bila vlada odvisna od milosti in razpoloženja Radičevcev, tega pa radikali seveda nočejo, oni hočejo imeti vedno vse karte v svojih rokah.

P.-P. režim nas bo torej še nekaj mesecev osrečeval, potem pa utegnejo priti — nove volitve, pri katerih se radikali nadejajo toliko mandatov, da bodo imeli sami večino v nar. skupščini. Taki so radikalni računi.

Ne da se tajiti, da je opozicijsko delovanje naših klerikalcev v Beogradu silno resno in za slovenski narod izredno važno. Zaenkrat se vrta to delo sicer samo okrog napisov na vratih klubov v Narodni skupščini, toda kdo zamore tajiti, da to vprašanje ni za enkrat za Slovence najvažnejše! Kaj nas brigajo davki, kaj nas briga propadanje našega gospodarskega življenja — ali ni važnejše, da je na vratih Jugoslovanskega (klerikalnega) kluba v Beogradu napis v cirilici in latinici ali v latinici in cirilici in ali se v cirilici napis glasi »jugoslovanski klub, mesto »jugoslovanski klub! Tako daleč nas je privedla »slovenska« politika klerikalnih tigrov, da se smešimo pred celim svetom! Celo Hrvati, Radičevci so pametni dovolj, da se take otročje politike izogibajo, samo zastopniki »večine« slovenskega naroda ne poznajo važnejših političnih vprašanj, kakor je to vprašanje.

V naši domači, slovenski politiki, so zadnji tedni prinesli malo senzacija. Monarhist Pucelj, ki je glasoval za vidovdansko ustavo, se namerava združiti z bivšim avtonomistom, poznejšim republikanskim, a sedaj monarhističnim Prepeluhom v eno stranko, ki naj bi bila slovenska podružnica Radičevcev. Račun ni ravno slab, če bo pravilen je seveda drugo vprašanje: Če gredo Radičevci z radikali v vlado, bo seveda Žerjav, ki »zastopa« danes Slovence v vladi, iz vlade odletel. Kdo naj pa bo njegov naslednik, kdo naj potem odstavlja vel. župane pri nas in preganja uradnike? Prepeluh ni poslanec, ne more postati minister, treba je zato poiskati bodočega slovenskega radičevskega ministra in to naj bi bil — Pucelj. Zato so Puceljevi »samostojni« kmetje sklenili iskati zvezo z Radičevci. Ne dvomimo, da jo bodo našli — če se gre za ministrske stolčke. Naše slovensko politično življenje pa je za eno komedijo bogatejše. Trdi se celo, da bodo tudi nar. socialci, seveda kot zastopniki svojega »razrednega« delavstva skušali priti v to zvezo »seljačke demokracije«.

Mi pa smo mnenja, da so to brezuspešni poskusi potapljajočih

se politikov, ki si zamorejo svoje življenje podaljšati samo s tem, da obračajo plašč po vetru! Koncem koncev bodo ostale te tiste stranke, ki imajo svoj v potrobnah ljudstva zasnovani in utemeljeni program in

ki na ustvarjanju tega programa delajo, ne glede na trenutne uspehe. Zato nas za bodočnost naše stranke ni strah, če prav je danes še šibka, kajti mi smo sami sebi ostali vedno zvesti!

Novi davki v funkciji.

Nekatere tovarne so že začele odtegovati nove 2% davke, ki jih predpisuje zakon o dvanajstih na tekoče štiri mesece. Tem davkom se pa pridružujejo še ostale davščine, tako da dosegajo odtegovanja preko 3 odstotka delavskih plač.

Daleč smo prišli v Jugoslaviji. Človek ne ve, ali bi se bolj jezil na tiste, ki so razbili celino delavskih organizacij, ali pa na kapitaliste, ki to razbitost tako kruto zlorablja.

Po toči zvoniti je kasno. To spoznanje si bo moralo delavstvo v bodoče dobro zapomniti in ne bo smelo slediti onim, ki mu kažejo pot, ki vodi v bratomorne boje, temveč bo moralo podpirati z vso silo tiste, ki se trudijo na vso moč, da bi zopet upostavili enotne in močne socialistične organizacije.

Strokovne organizacije, ki so pridružene Strokovni komisiji so ob sodelovanju naše stranke priredile po celi Sloveniji nebrot protestnih zborovanj zoper te nove davke. Protestno akcijo so pričele še isti dan, ko se je zvedelo, da je parlament ta kruti zakon uzakonil. Vendar zakon je tukaj, je veljaven za 4 mesece in ga kljub vsem protestom ni mogoče spremeniti.

Protestna akcija je s tem računala — doseči je pa hotela vsaj omiljenje teh davkov potom pravilnika k temu zakonu, ki je imel iziti 11. t. m. Če se je protestni akciji posrečil namen ali ne, bomo v stanu presoditi, ko bo ta pravilnik objavljen.

Ni nam treba ponavljati, da je protestna akcija stvarno nujno utemeljena. Efekt novih davkov je porazen — in sicer eksistenčno porazen za delavno ljudstvo. Plače delavstva dosegajo itak komaj 60 do 70 odstotkov predvojnega normala. Te nizke plače so bile vzrok, da delavci že doslej po veliki večini niso mogli plačati direktnih davkov. Tako je mnogo slučajev, ko imajo delavci davčne plačilne naloge še od leta 1919., 1920. itd. pa jih ne morejo plačati. Tem davčnim nalogom so se pa pridružili še sedanj 3% odtegljaji in sedaj nastaja vprašanje, kako naj delavec plača oba zneska, ko dosedaj niti enega ni zmogel?

Kakor so bile prejšnje davčne tabele skrajno krivične a kljub tej krivičnosti niso niti senca proti sedanjim odtegljajem. Najjasnejše nam to dejstvo kaže naslednji primer: V neki tovarni, ki zaposluje prilično okoli 800 delavcev, od katerih je velika večina žensk je znala skupna svota dosedanjih direktnih davkov okoli 9 tisoč dinarjev na leto. **Po novem zakonu bo pa plačalo istih 800 delavcev, pri istih plačah in pri isti draginji okoli 500 tisoč dinarjev letno.**

Ko so naše strokovne organizacije in naša stranka pred nekaj tedni prirejale protestne shode, se mnogi delavci in delavke niso zavedali kako krvavo resna je ta akcija. Kakor so razne naše podružnice odposlale finančnemu ministru iz kakih 50 zborovanj protestne brzojavke, vendar se mora akcija še vse bolj poživeti in podesetoriti.

Treba se je zavedati, da velja novi davčni zakon le za 4 mesece, to je za april, maj, juni in juli. Po preteku te dobe pa stopi v veljavo redni finančni zakon, ki bo veljaven za celo leto. Naše organizacije se morajo pripraviti, da se bo še bolj slišal njih glas takrat, ko bo izdelaval finančni minister predlog za novi zakon.

Treba je računati, da se bodo 3% odtegljaji raztegnili še na prihodnje leto, če odpor ne bo izveden v najširših masah delavnega ljudstva. Strokovna komisija pripravljala v zvezi z organizacijami naše stranke ostro protestno akcijo. Zato prosimo vse naše organizacije in somišljenike, naj med ljudstvom že sedaj propagirajo to akcijo, da bo odziv v masah res tak, da bodo morali zakonodavci z njimi računati.

Žalostno je sicer, da ne sedi v parlamentu niti en mož iz delavskega stanu, ki bi tudi tam dvignil svoj glas v obrambo najelementarnejših pravic delavskega razreda. Ali po toči zvoniti je kasno, zato se pripravimo na akcijo v masah, prihodnjic pa skrbimo, da bodo tudi v parlamentu sedeli možje našega prepričanja!

Združitev SKS in SRS.

Preteklo nedeljo je imela »Samostojna kmetijska stranka« (SKS) v Ljubljani svoj kongres, na katerem je sklenila resolucijo, ki se izreka za čim tesnejše sodelovanje s Slovensko republikansko stranko (SRS-Radičevci).

Politično življenje v naši državi še davno ni ustavljeno. Ustavljeno bo šele takrat, ko bodo likvidirane pokrajinske skupine in se bodo formirale celodržavne politične fronte. To je pa šele takrat mogoče, ko se užive stranke v novo državno življenje.

Do sedaj se je prilagodil novemu položaju, — ki je nastal z novo državo — le najnaprednejši element jugoslovanskega ljudstva — proletarijat.

Mi socialisti in deloma tudi komunisti smo upostavili celodržavne organizacije, ki zaenkrat še nimajo odločilne moči, ali imajo to prednost, da so se v kaosu prve znašle in prilagodile svoje bojne fronte novim potrebam.

To kar so napravili samostojni kmetje, je prav za prav poskus v tej smeri. Vprašanje je le, če so ustvarili res trdno izhodišče za nadaljno delo v tem pravcu. S tem korakom so se združili zaenkrat slovenski in hrvaški kmetje, vprašanje je sedaj, kako bo s srbskimi kmeti. Če hočejo ustvariti to kar pravijo: kmetjsko fronto, potem bi morali biti v njej vsi kmetje iz cele države, ker sicer kmetjske fronte ne bo, temveč se bo izcinila iz sedanjih združitve plemenska fronta, od katere ne bodo imeli kmetjski interesi dobička, temveč škodo.

Na splošnem pa mi, ki gledamo z marksističnega vidika, v kmetjsko fronto ne verujemo. Prepričani smo, da se bo tudi v Jugoslaviji

prej ali slej formirala — **razredna fronta**. Na eni strani buržuazija, na drugi proletarijat. Kvečjemu se tretja fronta — malomeščani. Da je to gledanje pravilno, nam kaže razvoj starejših narodov in držav. Na Češkem obstoji sicer stranka kmetov (agrarci) ali njeni pristaši se rekrutirajo ravno tako iz mest kakor iz dežele. Stvarno je ta stranka meščansko kmetjska mešanica, kakor je radikalna stranka v Srbiji ali pa angleški konservativci in liberalci ali ameriški republikanci in demokrati itd.

Kmetje morejo imeti sicer svoja strokovna in gospodarska združenja ali v politiki ne morejo nastopati brez mestnega prebivalstva. Zato nastopajo povsod na svetu skupno, bodisi z delavci ali pa z buržuazijo. Prepričani smo, da tudi v Jugoslaviji ne bo moglo biti drugače.

Za samoupravo naših socialnih institucij!

Pod tem naslovom priobčuje glasilo naših strokovnih organizacij »Delavec« naslednji sklep centralne uprave GRSJ:

Glavni Radnički Savez Jugoslavije je imel 19. in 20. aprila v Beogradu sejo svoje centralne uprave, ki se je bavila med drugimi tudi s položajem v delavskih socialnih zavodih.

Sklenjeno je bilo, intervenirati pri ministertvu za socialno politiko, da se odobre predloženi statuti in proračuni Delavskih zbornic, da bo mogoče izvesti posameznim Delavskim zbornicam volitve.

Z ozirom na ponovno odložitev volitev v zavodih delavskega zavarovanja se je sklenilo priporočiti članom ravnateljstev teh zavodov, v kolikor so bili imenovani na predlog Glavnega Radničkega Saveza, naj odlože čimprej svoja mesta, ker so mandati, ki so jih dale tem članom delavske organizacije, iztekli. Sklenilo se je zaprositi Delavske zbornice, da ukrenejo v sporazumu z vsemi delavskimi strokovnimi organizacijami potrebne korake v varstvo avtonomije zavarovalnih zavodov.

Zločinski poizkusi.

Delavstvo je sito razkolov in hoče edinstva.

Za ta cilj delajo iskreno na socialistični, a tudi na bivši neodvisni strani. Najpoštenejši voditelji in 99 odstotkov vsega delavstva so za edinstvo. To pa mali peščici najetih agentov ne ugaja. Ti agenti so izdali za letošnjo prvomajsko proslavo tale letak, ki ga bomo doslovno priobčili, da bo videlo pošteno levo orientirano delavstvo, da je tudi v njegovem največjem interesu, da potegne jasno črto med seboj in temi agenti. Glavni namen tega letaka je onemogočiti strokovne organizacije in delo za edinstvo.

Letak, ki ga posnemamo iz beograjskih Radničkih novin se glasi:

Proletarci vseh dežel, ujedinite se!
Omladina naprej!

1. maj 1925.

Proletarski omladini v Jugoslaviji! Tudi letošnjega prvega maja ne more proslaviti proletarijat Jugoslavije v znaku zmage nad kapitalizmom, kakor more to v Zvezi socialističnih sovjetskih republik.

Medtem, ko v sovjetski Rusiji proletarska mladina ni več objekt izkoriščanja, smo izpostavljeni mi v kapitalističnem svetu najhujši reakciji. Naš položaj je od dne do dne težji. Nobenih plač, podaljševanje delavnega časa, služba v vojski, — to je naša usoda. Za vse to se imamo zahvaliti srbskim kapitalistom in militaristični, monarhistični kliki. Za to se imamo zahvaliti prizadevanju imperialistične Jugoslavije, ki je odvisna od francoskih, angleških in ameriških imperialistov.

Odrasli in mladi delavci in kmetje in zatirani narodi ne morejo priznati take diktature beograjskih, pariških in londonskih bankirjev. Oni ne morejo priznati take imperialistične Jugoslavije. Delavci in kmetje zavračajo odločno tudi vsako kapitulacijo pred srbsko-fašistično hegemonijo, monarhijo in militarizmom, kakor jo je izvedlo vodstvo HRSS. Njih cilj je in mora biti:

Odstranitev srbske hegemonije. Razbitje imperialistične Jugoslavije!

Mladi delavci! Mladi seljaki! Naš cilj je delavsko-seljačka republika vsakega naroda. Ali vsak proletarec si mora biti o tem na jasnem, da se more doseči ta velik cilj le s pomočjo zveze delavcev in kmetov in to samo z oboroženo ustajo v meščanski vojni. Mladi kmetje po selih in mladi proletarci po mestih, ujedinite se v močno zvezo mladih delavcev in seljakov!

Organizirajte se in zberite se okrog Zveze komunistične omladine Jugoslavije! Jačajmo našo Zvezo, jačajmo našo komunistično stranko Jugoslavije, naše največje pridobitve po vojni.

Nepomirljiva borba proti delu za mir, socialoportunizmu in reformizmu, ki je glavni protivnik delavskega razreda, kakor je dejal naš veliki Ljening. Učimo leninizem! Postanimo mlada leninistična garda.

Naša parola je:

Ujedinjenje strokovnih organizacij, ne radi edinstva, temveč radi razredne borbe. Ujedinjene strokovne organizacije morajo podpirati borbo proti srbski hegemoniji in za razbitje Jugoslavije! Ujedinjene strokovne organizacije morajo sprejeti za svojo parolo:

Borbo za osemurni delavnik in za šesturni delavnik za delavsko mladino!

Doli z militarizmom! Zakaj nas mučijo oficirji po kasarnah v Makedoniji? Doli z vojno nevarnostjo na Balkanu! Naj živi borba bolgarskih delavcev in kmetov! Naj živi federacija delavske kmečkih republik na Balkanu!

Doli z jugofašizmom! Vstvarjajmo proletarske obrambne čete! Naprej omladina! V borbo! Na ulico! Naj stoje tovarne, naj se zapirajo obrati, kadar slavi proletariat svoj največji praznik Prvi maj! Vzlic vsemu:

Naj živi Prvi maj!

Naj živi Savez komunistične omladine Jugoslavije!

Naj živi Komunistična stranka Jugoslavije!

Naj živi osvobojenje delavcev in kmetov!

Beograd, aprila 1925.

Izvršni odbor Saveza komunistične omladine (Sekcija komunistične internacionale).

K temu oglasu, ki je bil na prvega maja že v rokah vseh policijskih oblasti v državi, med tem ko ga široke množice delavstva niso poznale, nam ni treba mnogo dodati.

On hoče onemogočiti vsako delo za izboljšanje socialnega položaja delavstva s tem, da proglašuje za cilj ujedinjenih strokovnih organizacij — razbitje Jugoslavije. To v času in razmerah, ko pride na enega organiziranega delavca 10 zandarjev!

Rudarji, železničarji, monopoli stojijo v težki borbi proti nezasi-

šanemu izkoriščanju. V tej borbi daje taka taktika Trboveljski družbi orožje v roke, da bo klicala državo in bajonete na pomoč, če se bo delavstvo upiralo proti izkoriščanju tujih čifutov. Kdaj bodo rudarji obračunali s tipi, ki hujskajo iz varnega zaledja, dajejo buržuaziji vedno znova povod, da vlačijo po ječah idealne proletarce in proletarke, ki bi morali biti avantgarda resničnega delavskega odpora?

Med železničarji vidimo izkrvavevati v brezmejni požrtvovalnosti stare borce, ki so jih vrgli na levo povojni revolucionarni dogodki.

Mi vemo, da se oni niso nikoli spuščali v pustolovščine, da se dobro zavedajo, da revolucije niso vsak dan, da delavske strokovne organizacije ne morejo vršiti nalog, kakor so jim predkazane v tem letaku.

Če se pa tega zavedajo, — kdaj bodo potegnili črto med seboj in brezvestnimi agenti, ki razširjajo take letake, dajajoč s tem reakciji povod za divjanje proti delavstvu? Kako dolgo bodo dopuščali, da se skrivajo za njihovimi hrbiti elementi, kojih početje je tako, da ne vemo od kod je naročeno: Ali res iz Moskve, ali od domačih provokaterjev, reakcionarjev in sovražnikov delavskega razreda?

To je taktika, ki je priklicala na Ogrskem Hortija in 35.000 vislic, Mussolinija v Italiji, beli teror na Finskem in na Bavarskem in ki je postavila na prestol Hindenburga v Nemčiji!

Dvakrat zločinska je ta taktika, zlasti če se skuša zavesti mladino, ki v svojem idealizmu ne zna prepoznati posledic nepripravljenih in nepremišljenih dejanj.

Vse delavstvo naj obračuna z zločinskimi poskusi, ki gredo koncem koncev za tem, da mu onemogočijo vsako strokovno in politično borbo in ga izročijo na milost in nemilost reakciji. Po tej poti — mora iti delavstvo iz poraza v poraz. Kadar zapustimo to pot in začnemo nadaljevati tam, kjer smo se po nepotrebnem razšli, bomo ujedinjeni in sicer ne samo strokovno, ampak tudi politično. Tako združeni pojdemo iz večnih porazov v zmagovite borbe!

Konferenca Male antante.

Mala antanta, to je pravzaprav le Jugoslavija, Češkoslovaška in Rumunija, torej res »mala« antanta, je sklicala v Sinaji svojo »veliko« konferenco, ki se je seveda začela z intimno večerjo, in bo tudi najbrže končala z intimnim fajskom. V svet bodo pošiljali bombastične izjave o soglasnosti in o dalekosežnih sklepih za ohranitev miru in za konsolidacijo odnosov na podonavskem in balkanskem ozemlju. Na zven bodo tako govorili, na znotraj pa še enkrat konstatirali, da je bila in da ostane ta antanta le mrtvorajeno dete. Da imata Češka in Jugoslavija neki interes, da se status quo v tem ozemlju ohrani, ne bomo tajili, če je pa Rumunija zanesljiv in koristen zaveznik, o tem dvomimo. Baš Rumunija je glavno zlo te antante. Vse moremo razumeti, samo to ne, da se države združujejo s tako grdo, konumpirano in rokomavbarsko državo, kakor je Rumunija; to nam ne gre v glavo. Rumunija ni nikdar vodila niti plemenske niti druge višje politike, njej je slo vedno le za interese svojih bojarov; če bo v interesu te čedne družbe, da se Avstrija združi z Nemčijo, bo Rumunija to združitve zagovarjala, pa če se bo na konferenci še tako sveto zaklinjala, da je proti njej. Ravno tako bo tudi za eventualno Habsburško restavracijo na Madžarskem — le če se bo gospodom, ki kimu vladajo in varajo nesrečni rum. narod, zdelo, da jim Habsburg lahko pomaga do še večjih koristi. Rumunija je bila že v službi hudice in birača, enkrat za antanto, drugič

za Nemčijo in Avstrijo, v tem pogledu močno prekaša še samo Grčijo. Varala je svet, da utrdi svoje lastne interese. Le v službi take ali drugačne kolikortoliko usmerjene resne politike ni še nikoli bila. Ali naj se tedaj čudimo, da se konference Male antante začnejo s dineji, nadaljujejo s kosili in končajo z večerjo — vse na račun konsolidacije v naših srečnih deželah! Menda so to konferenco sklicali zato, da protestirajo proti eventualni spojitvi Avstrije z Nemčijo. Ko smo se mi ujediniili s Srbi in Hrvati, nismo vprašali za svet mikogar. Ujediniili smo se — in konec. Tako so se in se bodo rešila vedno vsa ujedinevalna vprašanja. Toda če že hoče Mala antanta povedati svoje in biti uvaževana, potem mora že nekoliko bolj gledati na svoj prestiž, da bo mogla resno sodločevati. Dokler je pa v tako čedni družbi, je pač boljše, da ostane pri dinejih, kosilih in večerjah; od tega imajo nekaj vsaj diplomati, če že ne na-

rodi, o katerih usodi bi morali odločevati. Lahko moč!

Se nekaj o Mali antanti.

Medtem, ko smo napisali te vrstice o velikem pomenu Male antante, smo izvedeli za brihtni komunike, ki ga je konferenca izdala o svojih globoko premišljenih sklepih. Sklenila je na kratko, da ne sme Avstrija k Nemčiji, da se pa tudi ne sme potegovati za podonavsko gospodarsko zvezo. Torej — dvakrat nič. S tem je vprašanje pač rešeno. Dine, komerz, komunike. Sklep: Nič! In konec je vseh težav. Samo v eni stvari se nam sklepi te konference kolikortoliko všeč: v zahtevi, da se mora Hortyjeva Madžarska brzdati. Madžarska vodi tako odločno in za mir v centralni Evropi tako nevarno politiko, da moremo samo želeti, da se jo krepko pritisne ob zid, že radi zločinske madžarske krvave reakcije, ki je najbolj živinska reakcija, kar jo je ta na nasilju tako bogati svet kdaj videl.

Politične vesti.

Hindenburg v Berlinu.

Ob Hindenburgovem prihodu v Berlin so se vršile velike nacionalistično monarhistične demonstracije. Kaizerjeva Nemčija je pozdravila hrupno feldmaršalov prihod v glavno mesto. Opozicionalne stranke so pa njegov prihod ignorirale. Uverjeni smo, da bo znal nemški proletarijat vzlic vsemu braniti nemško republiko in da bo pridno in energično nadzoroval delovanje monarhističnih krogov. Nemčija mora ostati republika in delati mirovno politiko v svojem interesu in v interesu vsega sveta.

Klerikalna vlada v Belgiji.

Dolgotrajna vladna kriza v Belgiji se je trenutno rešila s tem, da je vodja belgijske klerikalne stranke sestavil homogeno klerikalno vlado. Kakor znano je pri zadnjih državnozbornskih volitvah v Belgiji tamošnja socialistična stranka močno napredovala. Sodr. Vanderwelde je bil tedaj pozvan, da sestavi novo vlado, je ipak mandat vrnil, ker ni še imel lastne zadostne večine v parlamentu. Ni hotel pač priti v položaj, v katerem se je nahajal Macdonald v Angliji, ki je bil v parlamentu odvisen od liberalnih glasov in je nato vsled tega propadel. Razume se, da nimajo niti belgijski klerikalci večine v parlamentu in bodo sedaj odvisni od glasov ostalih strank. Če bo torej ta klerikalna vlada v Belgiji več ali manj trajna, bo pokazal šele čas. Ključ situacije v belgijskem parlamentu je še vedno v rokah socialistov.

Anglija, Francija, Nemčija.

Po listih kroži neki memorandum, ki da je bil baže predložen od angleškega zunanega ministra Chamberlaina angleškemu kabinetu. Memorandum se zavzema za politiko odkritega sporazuma med Anglijo in Francijo, kot garancijo za mir v Evropi. Francija da ne more voditi napram Nemčiji drugačne politike, dokler se Anglija sama ne izjavi solidarna s Francijo in jo podpre v svojem boju proti Nemčiji. Anglija da je v poslednjem času preveč naklonjena Nemčiji, kar je ojačilo nemško nacionalistično gibanje in omogočilo izvolitev Hindenburga. Vršiti se mo-

Hrastniški pralni prašek, tako brzo pere, da gospodinja hvali ga čez mere.

Poizkusiti in prepričati se je nujna stvar. Veliko naših gospodinj je še, katere zadnji čas še niso poizkusile naše prave »Kolinske cikorijske«, ki je zelo izboren pridaček h kavi. Priporočamo vsem, da poizkusijo in zahtevajo izrecno »Kolinsko cikorijsko«, ki je vrlo dobra, štedljiva in zdrava. Ta domači izdelek naj ne primanjkuje v nobeni naši rodbini.

Tihi ocean, Amerika in Japonska.

Amerika in Japonska sta se sicer v svetovni vojni borile skupno proti centralnim državam, ne marata se pa vzlic temu preveč. Odnosaji med tema dvema državama so že od nekaj hudo napeti in je že parkrat prav malo manjkalo do vojne. Jabolko razdora je Tihi ocean, odnosno Havajsko otočje, ki leži sredi tega oceana. Amerika ga hoče zase, Japonska tudi. Amerika je imela zadnjič prav v bližini tega otočja vojaške manevre; poslala je tja svojo vojno mornarico, ki je precej dolgo in precej demonstrativno manevrirala v tem vodovju. To je pa Japonsko hudo razkačilo, in bile so vesti, ki so govorile o hudih namenih tokijske vlade. Amerika se pa za javno in vladno mnenje v Japonski preveč ne zmeni, ali se vsaj tako dela. Začela je kakor nalahše graditi na Havajskem otočju svoje trdnjave in vojne pomorske luke. Če se poleg Evrope začno pretekati in tepsti še v Ameriki in Aziji — no, potem nam pa bodo slavne kapitalistične države servirale res lep mir!

Vseruski sovjetski kongres.

V Moskvi se je otvoril te dni 12. vseruski sovjetski kongres. Na dnevnem redu so zelo važna gospodarska, socialna in mednarodna po-

litična vprašanja. Kongresa se udeležujejo tudi zastopniki Uzbekistana in Turkmenistana, to je onih dveh novih sovjetskih republik, ki sta se v zadnjem času pridružile sovjetski Rusiji. O tem važnem kongresu bomo še pisali.

Tedenske vesti.

Sijajna prvomajska proslava v Mariboru. Letošnji 1. maj je praznoval mariborski socialistični proletarijat na tako veličasten način, da je proslava presenetila zaupnike in delavstvo. Neumorno delo zaupnikov je rodilo uspehe, ki nas prepričujejo, da naša pot vodi samo še naprej, da smo deloma že dosegli izhodne točke našega gibanja iz leta 1919. Zato je umljivo, da je med našim delavstvom danes ne samo veliko navdušenja, ampak predvsem odločnost, da bomo brez odmora delali naprej. — Na predvečer našega praznika so naše delavske kulturne organizacije priredile akademijo v veliki Götzovi dvorani (ki za ljublj. unionsko ne zaostaja). To je bila prva prireditev tako ogromnega obsega. Brez letakov in druge reklame, samo z agitacijo od moža do moža se je napolnila Götzova dvorana do zadnjega kotička. Tamburaši so zaigrali, nato pa so nastopila prvič skupno vsa naša pevka društva: »Svoboda« Maribor, »Frohsin«, Pev. društvo pekovskih pomoč, »Svoboda« Pobrežje, »Enakost« Studenci, »Kri-lato kolo« Maribor. Okoli 150 pevcev. Mogočno je zadel »Naprej«, ta vedno revolucionarna pesem franc. bojevnikov za svobodo. Nastop telovadnih vrst Maribora in Studencev je bil sijajen. Saj je nastopilo z gojenci vred okoli 100 telovadcev in telovadkinj, ki so deloma z izvajanjem prostih vaj, deloma s sestavo piramid dokazali, da delavske telovadne vrste kljub vsem težočam rastejo in napredujejo. H koncu je bila živa slika »Svoboda, Enakost, Bratstvo in »Vojna vojni«, ki je napravila na navzoče globok vtis. V početku akademije je v kratkem nagovoru orisal sodr. Eržen »Socializem kot kulturno gibanje«. — Po pesmi »Sieg der Arbeit« so mase delavstva vzradošene zapuščale dvorano, z vero v svojo moč... Drugi dan je vstalo solnčno 1. majsko jutro. — Proslava 1. maja v Mariboru se je bila edinstvena manifestacija socialističnega proletarijata predloge »nedovisnih« za tkzv. skupno proslavo so naši delavci odbili s parolo, kdor hoče manifestirati z nami za socializem naj pride! 1. majska proslava je bila sprva prepovedana. To pa naših zaupnikov ni motilo... V jutro 1. maja ob 5. uri je odkorakala iz Studencev godba pož. brambe iz Pekar, za njo pa studenški sodrugji. Na poti skozi mesto je povorka naraščala, ulice so oživljale in delavstvo je manifestiralo že v jutranjih urah. Od 8. do 9. ure pa se je začela polniti Ruška cesta (pred Ljudskim domom) in pa so sednji trg. Prihajale so organizacije, kulturne, strokovne, telovadci, peveci, kolesarji. Ob 9. uri je ob zvokih godbe prikoral spreved s telovadci iz Studencev, nato so prišli pobrezki sodrugji in sodružice s svojo godbo. Z veliko rdečo zastavo na čelu je krenil spreved skozi mesto. V sprevedu je korakalo gotovo okrog 3000 sodrugov in sodružic. Godba je igrala, naše rdeče zastave so vihrale v majskem vetru, dokler nismo dospeli na Gambrinov vrt, kjer je signal na rog naznanil tisočim začetek shoda. Govorila sta ss. Eržen v slovenskem in s. Ošlak v nemškem jeziku. Po shodu so odkorakali telovadci, delavski reditelji in kulturne organizacije v »Ljudski dom«. — Ob 3. uri pop. se je zbralo delavstvo zopet pred »Ljudskim domom« in je v velikem sprevedu odkorakalo z godbo na veslični prostor v Studencih. — Ob 9. uri je veselica končala, začel je dež in ta je pomiril tudi policijo, ki

Kongres dela v Ženevi.

Mednarodni urad dela je sklical v Ženevi svoj letni kongres, na katerem bo zastopal jugoslovansko delavstvo sodr. Topalović iz Beograda. Na dnevnem redu kongresa so zelo važna socialno politična vprašanja. O poteku bomo poročali.

je nastopila z vsemi razpoložljivimi silami, istotako je oddelek strojnih pušk in pa artilerijska baterija dobila povelje, da je pripravljenost končana.

Dokaz dvojne mere. — (Dopis). V nedeljo, dne 3. maja je imela celjska Orjuna razvitje prapora. Delavstvu je bilo 1. maja prepovedano po ulici manifestirati za socialne pravice in za ohranjenje svetovnega miru. Orjuni pa je bilo dovoljeno 2. maja prirediti zvečer bakljado z godbo, ter kričati po ulicah, kakor, da bi bil ves svet njihov. Simpatija do teh ljudi se je pa najlepše pokazala v nedeljo, na dan razvitja prapora. Zjutraj ob 8. uri so se predrznili trije v dimnikarsko uniformo oblečeni fantički iti od hiše do hiše ter zahtevati od hišnih lastnikov, da naj razobesijo zastave. Ne vemó ali jim je oblast to dovolila ali ne. A vzlic temu je bilo silno malo tistih, ki so se orjunskega terorja vstrašili. Edino odbor mestne hranilnice smatra, da je to nekakšna orjunska inštitucija, ker je na predlog g. župana dal razobesiti zastavo. Ravno tako tudi mestni magistrat. Kdo je pa prav za prav ta Orjuna, da uživa tako velikansko čast, da je celo pošto ravnateljstvo in postajenačelstvo v Celju pustilo razobesiti zastave. To je vse skupaj 14 mladih fantičev, ki so si naročili črne uniforme, po poklicu škrieci v orjunskih odvetniških pisarnah. To so duševni revčki, ker spadajo v delavski razred, pa delajo stafažo demokratični buržaziji. Prebivalstvo je motrilo orjunaški spreved dokaj hladno. Govorance, ki so jih držali na kolodvoru in na prostoru razvitja prapora, so napravile na občinstvo skrajno slab utis. Splošno se je pa komentiralo prepoved delavskega praznovanja 1. maja s prepovedjo pohoda in postopanje policije napram delavstvu, proti kateremu se je porabljal pendrek in od nekega nadzornika potegnjena sablja. Pri nas Orjuna nima bodočnosti, razvitje prapora je izgledalo, kakor da bi se vršil njih pogreb.

Celje. Sodrugi pri Delavskem pevskem društvu »Naprej« so pridno na delu, da pripravijo vse potrebno za veliko njihovo slavnost razvitja prapora, ki se ima vršiti na Binško nedeljo. Opaža se tudi od zunanjih bratskih pevskih društev veliko zanimanje. Dosedaj je že za koncert, ki se ima vršiti na predvečer javljenih 7 pevskih zborov. Vsi se pridno učijo svoje pesmi, katere bodo prednašali celjski publiko. To bo pravo delavsko kulturno tekmovanje, ki bi naj dalo povod vedno večjemu izpopolnjevanju petja med delavskimi sloji. Ministerstvo saobračaja je že dovolilo polovično vožnjo vsem tistim, ki želijo na Binško nedeljo prisostvovati razvitju prapora in slišati krasno petje pevskih zborov. Vsi sodrugji in prijatelji delavskega petja si naj pravočasno preskrbijo legitimacije za polovično vožnjo, katere bodo vsem zunanjim gostom služile obenem za vstopnico na vse prireditve.

Protestno zborovanje stanovanjskih najemnikov v Celju. Na Dečkovem trgu v Celju se je zbralo v nedeljo 26. aprila ob pol 10. uri okoli 500 ljudi, ki so čakali na otvoritev protestnega shoda. Shodu je predsedoval gospod Stanko Pitamic, privatni nameščenec, ki je uvodoma naglašal, da se nahajamo pred važno odločitvijo vlade in Narodne skupščine o nadaljni usodi stanovanjskih najemnikov. Vsled tega zavzemamo stanovanjski najemniki še enkrat naše stališče napram od vlade projektiranem zakonu. Na to je govoril predsednik stanovanjskih najemnikov, g. Franjo Koren, ki je v svojem izvajanju zavzel

stvarno stališče k proj. zakonu, ter je mnenja, da bo imel zakon strašne posledice za stotisoče najemnikov, ako se projekt kakoršen je, uzakoni. Prečital je obširno resolucijo, katera je bila soglasno sprejeta. Odposlal se je telegram na Savez stana- rana v Beograd v katerem se izražala solidarnost z vsemi zahtevami in predlogi, ki jih je naslovil Savez na vse poslanske klube. ob četrta na 12. uro se je zaključilo dobro obiskano zborovanje.

Talei. Policija je že pred 1. majem zopet zaprla večje število levičarsko razpoloženih delavcev. Zlasti iz trboveljskih revirjev je odšlo večje število mlajših delavcev v zapore, med njimi tudi sodružica Čečeva.

Kolikor smo dobili do sedaj poročil ti mladi sodrugji sploh ne vedo zakaj so v zaporih, kajti niso jih zalotili pri nikakršnem dejanju in tudi pri hišnih preiskavah niso našli obtežilnega materiala. Meščansko časopisje pa razglša, da so bili aretirani — zato, ker so zbirali prispevke za komunistično — Rdečo pomoč.

Opetovano smo izrekli svoj gnus nad to nemoralno gonjo policijske gospode. Rdeča pomoč je delovala javno, je bila od policije priznana organizacija. Javno po časopisju je zbirala prispevke za razne aretirance — da se celo veselice je prirejela v ta namen. Nihče se ni nad tem spodtikal in sodelovali so tudi nekommunistični člani. Naenkrat se pa policija spomni (po enem letu) in zabrani to organizacijo, češ da podpira zaprte komuniste. — Do tukaj je postopanje policije še z ozirom na sedanje razmere še neka- ko razumljivo. Ni pa razumljivo, da se preganja sedaj ljudi zato, ker so v tej organizaciji delovali še takrat ko je bilo njeno delovanje od oblasti dovoljeno. Tega pa ne moremo razumeti niti mi, niti nihče, ki ima vsaj nekoliko čuta za pravico.

Kakšen je efekt tega postopanja? Če se postopa po zakonu in je zakon slab, je vendar to postopanje še razumljivo pravnemu čutu ljudstva. V tem slučaju ljudstvo ve, da je treba spremeniti zakon. Ali pri nas se bo pa s tem sistemom utrdilo v ljudeh prepričanje, da je samovolja upravnih oblasti nad zakonom, ljudje pa, ki so izpostavljeni slabši volji upravnih oblasti pa — izven zakona.

Če bi se zgodilo kaj sličnega v drugih državah ne bi protestirali proti takemu postopanju le socialisti, temveč bi se dvignili proti temu vsi juristi, profesorji, učitelji in sploh vsa napredna inteligenca. — Žalostna nam majka. Pri nas se pa ves ta inteligenten svet naslaja na poročilih meščanskega tiska. Res žalostno!

DOPISI.

Razvitje prapora. Podpisano društvo javlja vsem sorodnim pevskim društvom, kulturnim organizacijam »Svobode«, strokovnim organizacijam, da je z odlokom ministristva saobračaja v Beogradu z dne 30. IV. 1925 M. S. broj 11.294/25 dobilo dovoljen 50% popust na vozno ceno pri potniških vlakih za enkratno vožnjo v Celje in nazaj v času od 28. V. do 4. VI. 1925 k raz-

vitju prapora, dne 31. V. t. l. — Vabimo tem potom vsa navedena društva naj- vljudneje, da pridejo v našo sredo, da si podamo roke ob razvitju onega našega simbola vstrajnosti, ki nas ima privedi do najvišje znanosti, kulturne slovenske pesmi in glasbe. Podružnični odbori naj do 20. t. m. blagovolijo naznaniti število udeležencev, da njim zamoremo na podlagi navedenega števila poslati izkaznice za polovično vožnjo. Izkaznice se naročajo pri August Kolene, Gaberje 14, Celje.

Delavsko pevsko društvo »Naprej« v Celju.

Polzela. Zopet se je odprla zemlja, da pokrije s svojo temno rušo sodruga, ki ga bomo težko pogrešali. Bil je to pot s. Anton Polesnik, vpokojen železničar in posestnik, ki je zapustil bolno ženo in še dvoje nepreskrbljenih otrok. Bil je socialist z dušo in telesom, ki ni niti v času najhujših bojev in največje reakcije klonil glave. Čeprav v dobrih premoženjskih razmerah, ki si jih je pridobil s svojo pridnostjo, vendar nikdar in zatajil svoje- ga socialističnega prepričanja. Zato mu je pa tudi bilo dano, da je počival ravno na praznik dela, to je na prvega maja, katerega je vedno zagovarjal, na mrtvaškem odru obdan od cvetic. Kako je bil priljubljen, čeprav je bil socialist, je pokazal njegov pogreb. Takih pogrebov je bilo na Polzeli še malo. Železničarska godba iz Celja, potem številne deputacije železničarjev, občinski odbor, katerega član je bil, in nebroj ljudstva je bilo, ki je spremljalo rajnega na zadnji poti. Nobeno oko ni ostalo suho, ko so pred cerkev pripeljali njegovo hromo ženo in dvoje malih otrok. Tebi pa dragi sodrug naj ti bo domača zemlja lahka, ostali družini pa naše iskreno sožalje!

Omladič.

Iz Črne. Dne 26. aprila je predaval sodr. Golmajer o novih davkih, ki jih namerava uvesti sedanja radikalna demokratska vlada na delavske plače s pomočjo patentiranih Radičevih republikancev in privilegiranih avtonomistov klerikalcev. Posebno imajo slednji pred volitvami za kmeta in delavca toliko obljub, da si že marsikateri misli, kdor ne pozna metod klerikalne gospode, da so res oni edini, ki bodo odrešili delavno ljudstvo iz okovov kapitalistične družbe. Zdad pa, ko je ljudstvo obupano vsled neznosnih bremen, ni nikogar, ki bi temu ljudstvu vsaj razložil zakaj toliko plača in kam gre denar, ki ga mora to do kosti izmozgano ljudstvo plačevati. Lansko leto je v občini Črna pobila toča, takorekoč uničila kmetu skoraj ves pridelek, tako, da mora vsi prehrano za svojo družino kupovati. Kje naj vzame denar? Glasovi pri volitvah so dobri, a zdaj tem gospodom niti na misel ne pride, da spregovore dobro besedo za svoje volivce. Gotovo si mislijo naj delajo socialisti, uživali bodemo pa mi. Ljudstvo spreglejte! Zapomni koga si volilo! Ali imate še vedno zaprte oči, da ne vidite, da Vas buržujske stranke rabijo samo za svoje volivce. Isti dan smo imeli tudi ustanovni občni zbor SSJ na katerem je bil izvoljen sledeč odbor: Predsednik: Filip Minar; tajnik: Franc Dolinar; blagajnik: Jože Ipavec. Odborniki: Valentin Grubelnik, Stern Franjo, Franc Deleja. Nadzorstvo: Lesjak Jakob, Repanšek Franc. Preden se je podružnico ustanovilo, se je vprašalo navzoče, če smatrajo za po-

Ni žeh-te
brez
„Zlatorog“
mila!

Ni žeh-te
brez
„Zlatorog“
mila!

za
kakovost

trebno, da se isto ustanovi. Za ustanovitev so glasovali vsi navzoči, brez razlike te ali one struje socialistično orijentiranih grup. Vidi se, da delavstvo resno želi trenutka, ko bo lahko reklo, nimamo več različnih naziranj, ampak vsi skupaj imamo edini cilj, to je socializem. Omeniti moramo še, da je bila na tem shodu dvorana pri Krulcu nabito polna, ter z velikim odobravanjem vzela izvajanja govornikov na znanje. Tudi na »Socialista« se jih je isti dan precej naročilo in še vedno se priglajajo novi naročniki. Sodrugi na agitacijo, za socialistični tisk. Vsak delavec naj bo naročen na »Socialista«, kajti tisk je Vaše orožje s katerim se boste bojevali za Vaše interese. Vsak sodrug naj dobi še enega in uspeh je zagotovljen. Ne bo se treba bati, potem, da padete še enkrat tako globoko kot ste zdaj. Na delo za socialistično idejo! Na delo za rešitev delovnega ljudstva.

Guštanj. — Odgovor g. Bernotu. Dne 27. IV. ste mi poslali terjatev za naročnino »Napreje« v znesku 75 Din. Vprašam Vas, ali nimate nič zapisano, ko ste me za ta znesek že tirjali lansko leto 14. julija in sem Vam potom poštne položnice dokazal, da sem Vam ta znesek že plačal. Po preteku 10 mesecev me pa zopet tirjate, da naj Vam v 48 urah to naročnino še enkrat plačam. Prisiljen sem javno dokazati, da Vaši računi niso v redu: Dne 23. I. 1923 sem poslal 35.50 Din, dne 21. II. 1923 sem poslal 40 Din, dne 12. IV. 1923 sem poslal 15 Din, skupaj 90.50 Din. Torej za en mesec nazaj je 15 Din, za naprej pa ostane 75 Din, to so tisti za katere me sedaj še enkrat tirjate. — Ali mislite, da smo koroški delavci res tako trpasti, da Vam bomo naročnino dvakrat plačevali? Sedaj vidimo kakšen red imate pri svojem delu in v svojih knjigah. V svojem časopisu vedno dolžite druge, da niso redni in pošteni, sami pa po nepoštenem tirjate denar, ki Vam je bil že enkrat plačan. Zahtevam, da to terjatev prekličate, če imate pa mnogo denarja, pa le pojdite na sodnijo — boste plačali še pravne stroške. — **Luka Juh, Guštanj.**

Mežiška dolina. V zadnjem »Napreju« je priobčil g. Mödrndorfer dolgo klobaso napadov. H koncu pravi, da se bo obrnil na sodišče. — Prav, s tem je za nas polemika v listu končana. Mi nimamo niti časa, niti volje prekljati se z domišljavo osebo kakor je g. Mödrndorfer, in to v času, ko delavski razred te države trpi pod silnim pritiskom buržuazne vladavine. G. Mödrndorfer ne vidi silnih dav-

kov, ki jih pričenjajo utrjavati od delavskih plač, ne vidi ali noče videti grozeče nevarnosti rudarskega pravilnika, ne vidi, da zaslužijo delavci komaj 60—70 odstotkov predvojnje plače. Vsega tega ne vidi, temveč vidi le svojo razvajeno osebo, ki bi hotela uničiti vsakogar, ki ne veruje v njeno vzvišeno poslanstvo.

G. Mödrndorfer gre sedaj na sodišče. Dobro, tam bo prilika, da mu popolnoma potegnemo krinko z obraza. Sodišče ne bo dobilo samo dokaza za tisto, kar je bilo dosedaj pisanega o g. Mödrndorferju, temveč še mnogo drugih reči, kakor n. pr. ono o na čuden način dobljenih porokih za hranilnični dolg g. Mödrndorferja.

Mi nismo hoteli tirati stvari do te skrajnosti. Pričakovali smo, da bo ta človek s tolikim maslom na glavi vendarle šel vase in se prostovoljno odrekel političnega vodstva, za katerega nima niti moralne niti umstvene kvalifikacije. Ker pa ne neha z gnusnimi napadi in sili s predrzno gesto še pred sodišče, da tam dokaže belo, kar je črno, zato bo pa dobil tam odgovor, ki mu bo za vse življenje brnel po ušesih. Našega potrpljenja je konec!

Brežice. Prisiljeni smo, da osvetlimo razmere na meščanski šoli v Brežicah. Ker so že različni listi pisali o tem, je tudi naša dolžnost, da se mi pobrigamo za to in sicer, ker po večini obiskujejo proletarski in kmetijski otroci ta zavod. Kakor znano je pred nekaj časa hotel vodja m. šole na vsak način odstraniti šolskega slugo. In res se je dosegel namen da se je odstranil proletarec, šolski sluga z ženo ter nadomestil z deklico 20 let. Kako pa opravlja ista posle, vidimo, ko opazimo šolsko sluginjo na trgu od 7.—9. ure, ko prodaja zelenjavo, **torej med šolurami.** Vprašamo: Kdo vendar plača šolskega slugo in zakaj? Čigava je solata (zelenjava), katero prodaja, za katero osebo se to trži? Kdo spravi skupek? S čigavega vrta je zelenjava? Vprašamo nadalje, kako zamore uboga deklica vse to izvrševati, med tem ko sta imela popreje dva človeka zadosti dela v šoli, ako sta hotela opravljati svoj posel. Bi li se upal tudi sedaj gotovi gospod s prsti iskati prah po omarah? Gotovo ne! Toda kdo pa opravlja med tem posle šolskega sluga? Kdo opravlja zvonjenje, kdo čisti prah itd.? Hočemo vam pojasniti: Dijaki morajo prihajati pred uro v šolo, **počistiti prah, prnesti vodo, oprati umivalnik** itd. ter tudi po končanem poduku ostati še v šoli in opraviti go-

tova dela. Jeli to na mestu na zavodu s srednješolsko tendenco? Kdo je dal ta ukaz od strani prosvetne uprave? Jeli potem se čuditi, ako pride oče vprašati na višji zavod, za sprejem svojega otroka, da mora slišati besede, katere ga razočarajo, ter si mora od samega presenečenja brisati potne srage vpričo dotičnega gospoda, kakor se je zgodilo pred kratkim v Ljubljani? Mi davkoplačevalci plačujemo težke tisočake za vzdrževanje šole, a ne zato, da bi prodajala šolska sluginja na trgu zelenjavo itd., dijaki pa opravljali hlapčevska dela. Dvom, katerega je izrekel gotov gospod upr. sveta, da dvomi, da bi zamogla šolska dekla opravljati vse posle, se je še več kakor uresničil. Jeli potem čudno, ako se ljudstvo zgraža nad tem in tudi slede na okrožnem sodišču v Celju **porazne oprostilne razsodbe?** Čudno pa je, da se ne napravi red, temveč nastajajo vsaki čas zopet novi incidenti. **Toda če tudi gotovi gospodje, a la boterček krijejo celo zadevo, bo vendar koncem konca le prišla do rešitve, če bo potem boterčku prav ali ne.** Ko bi šolska deklica (sluginja) stala vsaj prebito paro manje, se ne bi čudili. Toda ravno nasprotno. Med tem pa je na stotine možkih brez solata. Seveda mogoče pa ne bi hotel nositi solato na trg in jemati zaslužek ubogim okoličanom.

Kultura.

Svoboda. Lepo okrašena majska izdaja nas je po svoji vsebini veselo presenetila. Lep uvodni članek je posvečen prazniku dela. Dr. H. Tuma prinaša pod naslovom: »Kultura in svoboda« lepo razpravo, v kateri dokazuje brezpogojno zvezo med kulturo in svobodo. Članek izveni v konstatacijo: »svoboda je temelj in pogoj vsake kulture«. Čulkovski prinaša principijelen članek: O socialistični kulturi. Članek je še iz časov polemike, glede imena »Svobode« in je takrat izostal, ker je »Kres« prenehal izhajati. Čulkovski odklanja »neutralno« kulturo in priporoča socialistično. Jako srečno je v članku prikazal razliko med meščansko in med socialistično kulturo in vzgojo. Ali lepih člankov od H. Tume in Čulkovskega smo že vajeni, veselo nas pa je presenetil ideološko zelo močan članek S. Bitežnika: Več luči. Bitežnik je tukaj našel probleme, ki morajo biti prej rešeni, predno bo kulturni delavski pokret res to, kar mora biti. O dosedanem našem stremljenju pravi:

»Biti močni in veliki, vzbujati pozornost, kjer se prikažemo in prikazati se povsod, kjer je bilo le mogoče, to je bilo naše geslo.« Pisec končuje svojo razpravo s pozivom, da je treba najti čim ožjih vezi med telesno in duševno vzgojo, katero je treba postoteriti. »Duh — pravi Bitežnik — mora biti električni tok, ki goni in nasiča vse naše kulturno delo.« Bitežnik je zadel v črno! Pri priliki se bomo o stvari podrobneje pečali, kajti problemi s katerimi se peča »Svoboda« so dovršen del tudi problemi ostalih delavskih organizacij. Lepi so tudi ostali članki: »Človek in oder«, »Vzgoja in oder«, zelo pester je tudi literarni pregled. Duhovita in pedagoško pravilna je tudi kritika uprizoritve »Čevljarja« v Zagorju. Ako bo korakala »Svoboda« po opisanih stopinjah, potem bo izpolnjeno kmalu to, kar željno pričakujemo — imeli bomo res kulturno organizacijo, ki bo gradila boljši temelj vsemu delavskemu gibanju. Mesečnik toplo priporočamo.

»Prerod« s prilogo »Zdravje!« Ravno kar je izšla 5. številka tega lepega in prepotrebne lista. Oblika z naslovno sliko je zelo prikupljiva, vsebina tako bogata in raznovrstna, da ga ne bo nihče odložil, in da bi tudi zase našel kaj posebno primernega. Združena sta dva lista, ki prav po bratovsko delata za treznost in zdravje, to je za prerod posameznika ter cellega naroda sploh. List izhaja mesečno na 30 straneh ter stane letno samo 25 dinarjev. Ni to list, da bi ga naglo prečital in položil na polico, temveč je hrana, tečna in krepka, ki je posebno v današnjih dneh prav potrebna. List se sam prav toplo priporoča. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

V prihodnji številki sporočimo izzrebanne številke nabiralcev in novih naročnikov »Socialista«.

Izdajatelj: Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.

Odgovorni urednik: France Svetek. Tisk J. Blasnika nasled. v Ljubljani.

Vinotoč „ŠTAJERSKA RLET“

Maribor, Kopaljska ulica 17

(v kleti Narodnega doma)

Jabolčnik liter od 3:50 Din naprej, vino liter od 9:50 Din naprej.

Pravi holandski kakao „Grootes“
je v uporabi najizdatnejši, najokusnejši in najcenejši.

Poiskus Vas prepriča. — Zahtevajte ga povsod

In gros Letna trikotaža, nogavice, galanterija in drobnina In gros
Caspari & Famingner
Maribor, Aleksandrova cesta šte. 48

H. VIELHABER V MARIBORU
agentura za žito in moko
Telefon šte. 54. Brzoi nasl.: Vielhaber, Maribor.

Zastopnik „Narodne mlinske in gospodarstvene industrije“, d. d. Zagreb in Bega-mlina v Velikem Bečkereku se priporoča za nabavo vsakovrstne moke, žita in testenin.

Zastopnik prve hrvaške tovarnice olja d. d. v Zagrebu.

ALOJZ PUGMEISTER civilni in vojaški krojač
Celje, Dečkov trg 4.

Izdeluje vse v krojaško stroko spadajoče obleke po meri in najnovejšem hrojt. V zalogi je vedno izvrstno inozemsko blago po zmernih cenah. Zaloga izgotovljenih oblek lastnega izdelka. Postrežba točna. Cene nizke.

Kdor hoče štediti, ali komur je iz zdravstvenih ozirov potrebno, da uživa kavni nadomestek, temu se najtopleje priporoča, da poskusi **FRANCKOV**

ENRILO

s katerim se da prirediti ravno tako ceneno, kakor okusno kavo.

Proizvajajo:

Henrik Francka Sinovi
Zagreb.

Originane (prave) potrebščine za Opalograph (Preservat), Fixat dobite samo pri

LUD. BARAGA, LJUBLJANA
ŠELENBURGOVA ULICA 6/1.

Mehanična popravilnica pisalnih, računskih in razmnoževalnih strojev, ter tehničnih aparatov. — Barvne trakove, karbon-indigo ter povoščen papir vedno v zalogi.

